

Valorisatie van een streek

Veiling sv, Roeselare

D. SANDERS, Redaktiesekretaris

West-Vlaanderen, een tuinbouwgebied met toekomst

De omschakeling van landbouw naar groententeelt is in West-Vlaanderen een vrij recent verschijnsel dat echter van jaar tot jaar aan waarde wint. Zo sommige commentatoren West-Vlaanderen nog altijd niet bij de tuinbouwstreken rekenen, situeren andere insiders onze provincie bij de nieuwe producenten van formaat. Zo verscheen in 'De Boer' van 25 november 1972 een artikel over 'De toekomst van de openluchtgroenten' waaruit wij enkele zinsneden samenbrengen. 'Het produktiegebied van (openlucht)groenten is van oudsher gelegen in de streek van het Mechelse, het Brusselse en rond andere steden... Op nationale schaal (was er) een gedeeltelijke verschuiving ... van de klassieke teeltgebieden naar Wallonië eensdeels ... en naar West-Vlaanderen anderdeels (schorseneren, wortelen, selderie en andere openluchtgroenten)... Het areaal schorseneren is in West-Vlaanderen in tien jaar bijna vertiendubbeld: van 289 ha in 1960 tot 2.279 ha in 1971. Voor andere teelten (bv. knolselderie en bleekselderie) is de expansie er iets later op gang gekomen'.

Het jaarverslag van de provincie West-Vlaanderen¹ geeft als areaal, ingenomen door tuinbouwgewassen bestemd voor de handel (op 15 mei 1971) 6.222 ha in West-Vlaanderen of 25,2 % van het Rijk. De aangroei op één jaar tijds was 1.031 ha. Inzake glasteelt was er een oppervlakte van 208 ha, zijnde 11,8 % van het Rijk en een aangroei tegenover 1970 met 5 ha.

De evolutie van het groentenareaal over 12 jaar was in West-Vlaanderen merkwaardig².

¹ Aspekten van de landbouw in West-Vlaanderen in 1971.

² Zij is - en dit is hier terloops, maar daarom niet minder gemeend vermeld - op een merkwaardige wijze gestimuleerd door het wetenschappelijk onderzoek en de voortdurende promotie-inspanning van het Provinciaal Onderzoek- en Voorlichtingscentrum voor Nijverheidsteelten te Beitem. De faam van dit Centrum reikt tot ver buiten onze grenzen, mede door het welslagen van de hier geschetste rekonversie.

Tabel 1 : Evolutie van het groentearaai in West-Vlaanderen.

Jaartal	Areaal in ha	% t.o.v. het Rijk
1959	1.086	11,4
1960	1.753	13,8
1961	2.182	15,6
1962	2.812	17,2
1963	4.094	21,2
1964	4.225	22,0
1965	2.797	18,8
1966	3.796	21,1
1967	4.180	21,4
1968	3.912	19,6
1969	4.919	21,0
1970	5.191	20,7
1971	6.222	25,2

Hetzelfde geldt overigens voor de evolutie van de teelt onder glas.

Tabel 2 : Evolutie van de glasteelt in West-Vlaanderen.

Jaartal	Oppervlakte (ha)
1960	63
1961	76
1962	78
1963	88
1964	108
1965	122
1966	135
1967	156
1968	171
1969	187
1970	203
1971	211

Uitgesplitst naar de aard van de groenten geeft het voormelde rapport een duidelijk overzicht van de in West-Vlaanderen meest verbouwde groenten.

Foto : Archief Veiling sv,

Amfiteater van de kopers

Tabel 3 : Groententeelt in West-Vlaanderen op 31 mei 1971.

Gewas	Beteelde oppervlakte (ha)		Verhouding t.o.v. het Rijk (%)
	Het Rijk	West-Vl.	
Groengeoogste erwten	9.808	1.159	11,8
Schorseneer	2.551	2.279	89,3
Tuinwortelen	1.076	750	69,7
Groengeoogste bonen	2.936	865	29,5
Rode kool	308	135	43,8
Bloemkool	609	67	11,0
Ajuin	463	170	36,7
Kropsla	433	104	24,0
Prei	445	103	23,1
Selder	415	274	66,0
Augurk	242	16	6,6
Asperge	202	7	3,5
Witloof (wortelen)	3.831	31	8,1
Andere	1.328	262	19,7
Totaal	24.647	6.222	25,2

Aanvullend geven de zopas gepubliceerde gegevens van de landbouwtelling op 31 december 1972 voor enkele teelten een volgend beeld :

Tabel 4 : Groententeelt in open lucht op 31 december 1972.

Gewas	Beteelde oppervlakte (ha)		Verhouding t.o.v. het Rijk (%)
	Het Rijk	West-Vlaanderen	
Spruitkolen	495	155	31,3
Winterporei	539	149	27,7
Spinazie	84	21	25,2
Veldsla	16	1	7,0
Italiaanse bloemkool	12	8	71,1

Voor de groententeelt onder glas waren op 31 december de belangrijkste teelten de kropsla met 110 ha en 24,5 % van de nationale produktie, de veldsla met 7 ha (12,5 %) en de selder met 4,5 ha (7,7 %). Volgens het geciteerde jaarverslag van de Provincie is de teelt onder glas in de maand mei eerder eenzijdig, aangezien op 15 mei 1971 147 ha op 211 ha glasteelt bestond uit tomaten.

De Veiling

Deze eerste, soms fragmentaire gegevens, geven een beeld van de kontekst waarin de Veiling sv te Roeselare zich ontplooit.

Het initiatief van de Veiling werd genomen in 1942, in volle oorlogstijd en wel rond de toenmalige verplichte centrale leveringsplaats voor groenten uit de streek. De tuinbouw was toen nog een eerder lokale aangelegenheid, met enkele hektaren teelten onder glas en wat buitengroenten.

Wel verwachtten de initiatiefnemers er zich aan dat na de oorlog de tuinbouw belangrijker zou worden door een rekonversie van de landbouwbedrijven in West-Vlaanderen.

De Veiling REO (Roeselare en Omstreken) is een samenwerkende vennootschap van tuinbouwers van gans de Provincie West-Vlaanderen, een gedeelte van de Kust niet inbegrepen. Deze veiling bekleedt de derde plaats bij de Belgische Groentenveilingen, met een jaaromzet die voor 1973 boven de 600 mln frank zal liggen. Einde 1972 waren er 1.560 leden-aandeelhouders, met een onderschreven kapitaal van 20,6 mln frank.

De Veiling heeft tot doel de commercialisatie (aankoop, verkoop, ruil, be- en verwerking en levering) van fruit, van groenten en van alle land- en tuinbouwprodukten. Deze activiteit houdt echter in hoofdzaak in, het samenbrengen van vraag en aanbod in een veilinglokaal en het verlenen van service rond deze marktverrichting : het ter beschikking stellen van een amfiteaterzaal, met twee aanvoerwegen en twee veilingsklokken voor de ingeschreven groothandelaars-kopers. Tevens worden inpakmateriaal, 9 heftrucks en opslagruimte ter beschikking gesteld van de leden en de kopers.

Veiling sv, Roeselare

De groei

Dt alles kwam niet in één jaar tot stand. Na de stichting in 1942 ging de eerste veiling door in november 1944 in een poort te Roeselare, met een systeem van prijsvorming met 'roepen'. Van november 1944 tot eind 1945 werd er een zakencijfer van 4,5 mln frank gemaakt.

In februari 1945 kon men een loods betrekken, gelegen aan de vaart te Roeselare, waar men verbleef tot maart 1948, datum waar op een hektare grond van de stad Roeselare een eerste eigen loods werd gebouwd.

Toen in 1964 ook deze gebouwen te klein en onaangepast werden, werden er 8 ha industriegrond aangekocht op het terrein dat tot op heden wordt betrokken. Zes hektaren werden reeds verhard en ten dele overbouwd.

Nu werden ook de laatste 2 ha verhard, teneinde 9.000 m² nieuwe kistenloodsen te bouwen. Daarin worden dan pakhuizen ondergebracht, terwijl de huidige loodsen tot stapelplaatsen voor de kopers zullen worden omvormd. Het verder uitbouwen van de oudere frigoruumte is ook in het lopend uitbreidingsproject voorzien. De raming van de totale uitbreiding, zoals deze hierboven werd uiteengezet, zal ongeveer 30 miljoen frank kosten; de einddatum wordt gesteld op 15 juli 1974.

Deze laatste uitbouw, waarvoor zowel voor de derde maal de hulp van het EOGFL als deze van het Staatssekretariaat voor Streekeconomie wordt ingeroepen, moet de kwekers en de groothandelaars toelaten elkaar in nog betere verkoopomstandigheden te ontmoeten; en ook de opslag van de aangevoerde groenten als deze van de verkochte waren zal er in ideale omstandigheden kunnen gebeuren.

De leden

Als samenwerkende vennootschap trekt de Veiling momenteel 1.560 aandeelhouders-leden aan, tegenover nog maar 1.194 in 1966. Het onderschreven kapitaal bedraagt 20.664.000 fr. in 1972 tegenover 16.856.000 fr. in 1966.

De leden zijn onderverdeeld in diverse categorieën die elk een eigen deelname hebben.

De serristen, ongeveer 600 in aantal, met een totaal van ongeveer 170 ha oppervlakte glas, onderschrijven 2 aandelen van 2.000 fr. per 1.000 m² glas.

Kaart 1: winningsgebied van de s.v. veiling Roeselare

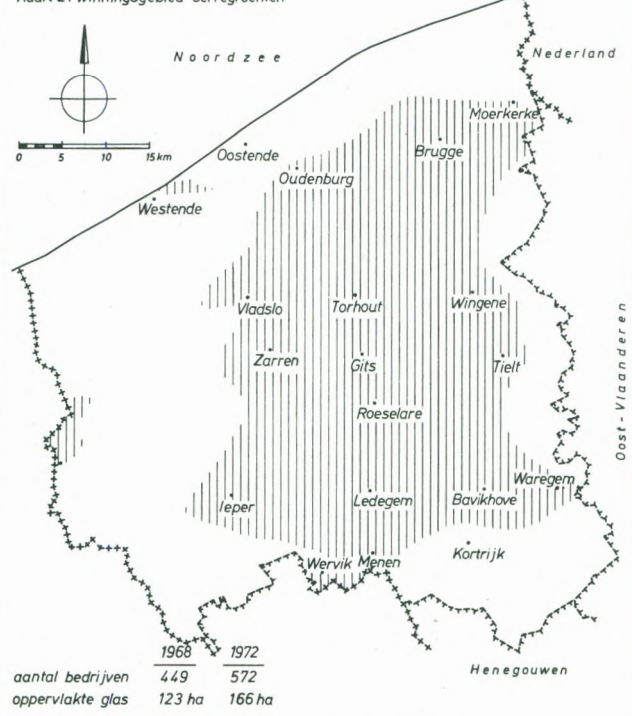

Producenten van volle-grondsgroenten en producenten van industriegroenten onderschrijven 5 aandelen van 2.000 fr. per ha.

De laatste jaren zijn er ook champignontelers aangesloten, die één aandeel van 2.000 fr. per kweekcel onderschrijven.

Op deze onderschreven aandelen wordt bij toetreding 25 % betaald. Bovendien betaalt ieder lid bij zijn aansluiting een éénmalig inkomgeld van 1.000 fr.. De herkomst van de leden is in kaart 1 duidelijk aangegeven. 85 % van de leden zijn daarbij herkomstig uit een gebied binnen een straal van 25 km. De overige 15 % genieten een korting, als compensatie voor de grotere te leveren inspanningen inzake vervoer.

Kaart 2: winningsgebied serregroenten

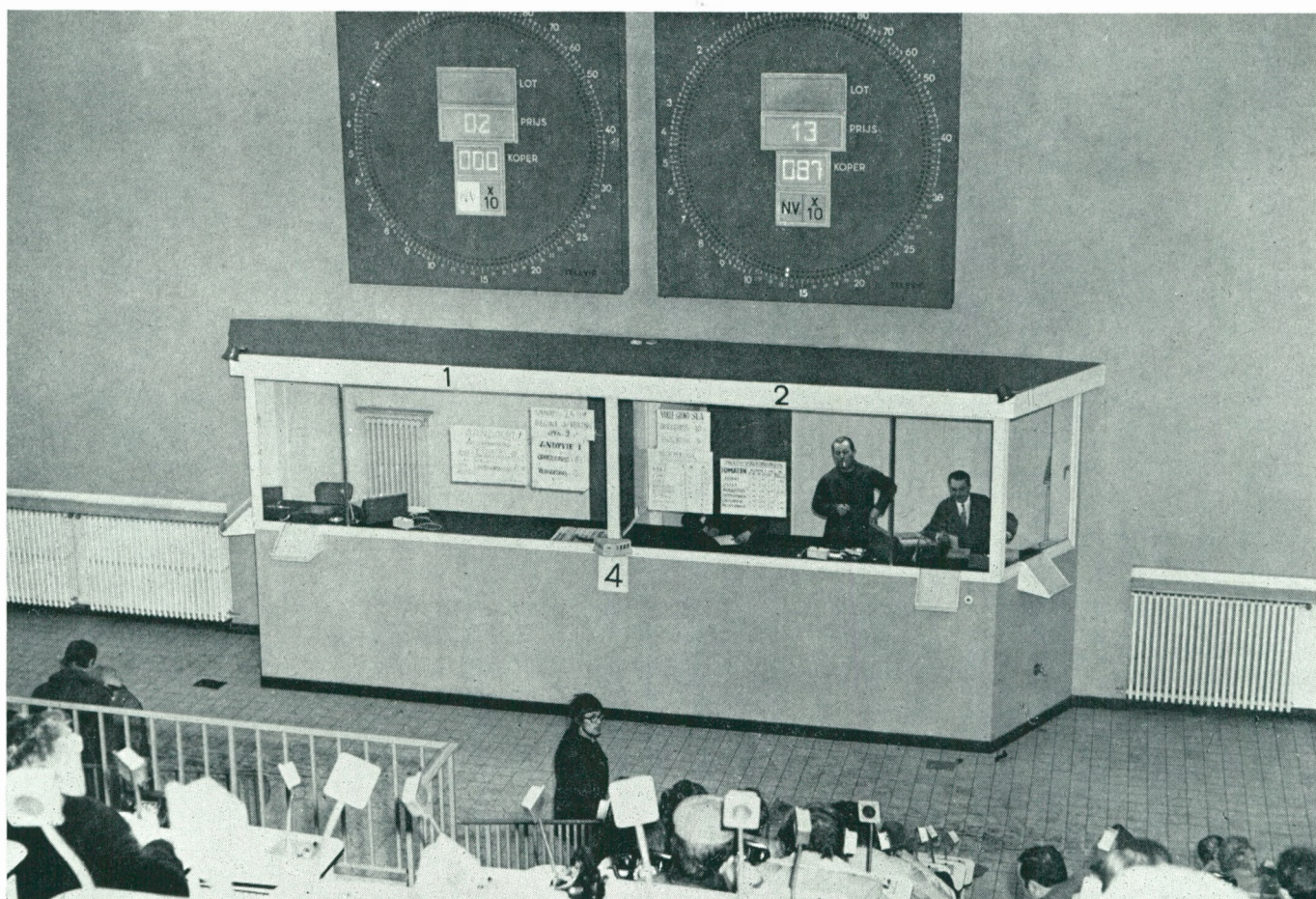

Foto : Archief Veiling sv

De twee gebruikte verkoopsklokken

	Leden	Onderschreven kapitaal (in 1.000 fr.)
1966	1.194	16.856
1967	1.282	17.648
1968	1.261	17.198
1969	1.290	18.206
1970	1.407	19.234
1971	1.476	19.870
1972	1.560	20.664

Geraamd kan worden dat, van de produkten uit het bestreken gebied, 90 % van de serregroenten op de Veiling wordt aangeboden (voor de herkomst zie kaart 2), tegenover ongeveer 70 % van de volle-grondsgroenten en 10 à 15 % van de industriegroenten. Voor de champignonkweek ligt dit percentage terug rond de 65 %. De aangesloten producenten onder glas, kwekers van champignons en kwekers van volle-grondsgroenten voor de 'verse markt' onderschrijven door hun aansluiting meteen een leveringsplicht; voor de kwekers van industriegroenten is de levering fakultatief, wat meteen (naast andere factoren van structurele aard) ook de lagere levering langs de Veiling mede-uitlegt.

De verkoopssystemen

Drie voormiddagen per week, de maandag, de woensdag en de vrijdag, worden er in de lokalen van de Veiling openbare verkoopdagen gehouden, de zogenaamde 'verkopingen op de klok'.

Een eerste verkoping op de klok geschiedt bij middel van direkte aanbieding. In 4 buurten worden stalen van

de koopwaar door de verkopers aangevoerd, waarbij de roeper zowel de kwaliteitsklasse als de hoeveelheid vermeldt. De kopers gaan over tot de individuele aankoop. Deze aanbieding geschiedt gelijktijdig langs twee klokken, die ieder hun eigen toegang tot de amfiteaterzaal hebben. Bij deze verkoop speelt de kwaliteit van het produkt een grote rol.

Op de klok kan er ook tot blokverkoop worden overgegaan. De aangevoerde goederen worden bij hun aankomst door de diensten van de Veiling gekeurd en per categorie gerangschikt. De diverse kwaliteitsklassen worden verkocht in blok, zonder monster. De kweker ontvangt bij deze formule uiteraard de gemiddelde prijs van het aangeboden lot.

Op de tussendagen en op de namiddagen worden er tussentijdse 'administratieve verkopen' georganiseerd. Dit betekent dat bepaalde goederen door tussenkomst van de Veiling aan vaste prijzen besteld en geleverd worden. Deze vaste prijzen zijn een gemiddelde van de prijzen die zowel in de eigen als in de andere binnenlandse en buitenlandse veilingen werden genoteerd.

Tenslotte is er nog de verkoop op vast kontrakt, voornamelijk inzake industriegroenten. 65 % van de industriechampignons en 75 % van de industriespruiten worden op deze wijze gekommercialiseerd. De verkoop loopt echter langs een keuring door de Veiling, wat tenslotte een waarborg betekent zowel voor de verkoper als voor de koper.

Ook de eerste verkoopvorm werkt een kwaliteitsverbetering ten zeerste in de hand. In principe klasseert de kweker daar zelf zijn eigen produkt, volgens EEG-normen. De handelaar-koper vindt in het aankoopstelsel een mogelijkheid tot prijsrektifikatie, met dien verstande dat

Veiling sv, Roeselare

bij de prijszetting niet alleen de kwaliteit, maar ook de totale marktsituatie (hoeveelheid, overvloed of schaarste) een invloed heeft. Wel kan de relatie prijs/kwaliteit bij een wanverhouding, vastgesteld na de verkoop, hersteld worden na een beslissing van het keurderskorps van de veiling.

De verkoop in blok daarentegen werkt rechtstreeks in op de kwaliteit, gezien de Veiling zelf terzake de producten in groepen indeelt.

De Veiling gaat inzake kwaliteitsverbetering nog verder. Bij bezoeken aan kwekers worden regelmatig monsters genomen die in het Centrum voor Nijverheidsteelten te Beitem op residuen worden ontleed. Naast een regelmatige voorlichting terzake aan de kwekers, worden de kwekers ook verplicht zich verantwoordelijk te verklaren voor een ganse lading van een exporteur, wanneer aan de grens hun produkt eventueel niet zou voldoen aan de residu-normen. Deze zeer strenge maatregel kan niet anders dan de kwaliteitsverhoging van het eindprodukt in de hand werken.

Afzetzone en afzet

De vennootschap heeft groothandelaars-kopers die samen alle grote centra van het land helpen bevoorraden inzake groenten; ook de verwerkingsindustrie koopt, zoals hoger reeds werd opgemerkt, ten dele langs de Veiling.

De laatste jaren is er een duidelijke tendens om meer naar het buitenland uit te voeren, wat niet rechtstreeks gebeurt, maar langs Belgische exporteurs. De prospectie terzake geschiedt ofwel rechtstreeks, ofwel langs het Verbond van Koöperatieve Tuinbouwveilingen. Duitsland en Frankrijk zijn momenteel de twee grootste EEG-afnemers, meer speciaal dan nog Noord-Frankrijk dat zeer dichtbij ligt en een zeer grote geagglomereerde bevolking telt. Engeland kan, ondermeer dank zij zijn toetreding tot de Europese Gemeenschap, in de toekomst wellicht ook een belangrijk uitvoerland worden.

Wat de totale omzet betreft, deze is van jaar tot jaar stijgend. Van 8 miljoen frank in 1950, steeg de omzet in 1972 tot 505 miljoen frank, om in 1973 naar raming meer dan 600 miljoen frank te bedragen.

Jaar	Omzet in miljoen frank
1966	209
1967	230
1968	256
1969	326
1970	314
1971	516
1972	505
1973 (raming)	+ 600

Zelfs rekening houdend met de prijsevolutie van de laatste jaren, is deze stijging toch merkwaardig te noemen.

Een overzicht van de voornaamste groentensoorten (tabel 5) die op de veiling worden verhandeld in 1968 en 1971 geeft, per produkt, een zekere aanduiding over de specifieke plaats van dit produkt in het totale assortiment. In de evolutie speelt uiteraard mee de aard van de in deze jaren gekweekte groenten en het oogstresultaat. Omgerekend in kilogram betekenden de in tabel 5 aangeduide produkten ongeveer 27 miljoen kg in 1968 en 50 miljoen kg in 1972, zijnde een verdubbeling van de aangevoerde produkten in 4 jaar tijd.

Technische uitrusting en service

Een dergelijke omzet kan alleen gerealiseerd worden dank zij enkele technische elementen die een uitstekende dienstverlening mogelijk maken door de ruim 50 personeelsleden.

Het voor de buitenstaanders meest spektakulaire technisch element is wel de dubbele verkoopklok in de amfitheaterzaal. Deze elektronische klokken laten toe gelijktijdig twee aanbiedingen te behandelen. De kopers in de zaal kunnen in kontakt treden met zowel de ene als de andere klok en ook met ieder van de beide verkopers. Mits voorafgaande verwittiging kan een koper zelfs rechtstreeks kopen voor een afwezige kollega. De zaal is tevens voorzien van openbare of zelfs individuele telefoonlijnen naar buiten, wat de kontakten met de buitenwereld gedurende de veiling mogelijk maakt.

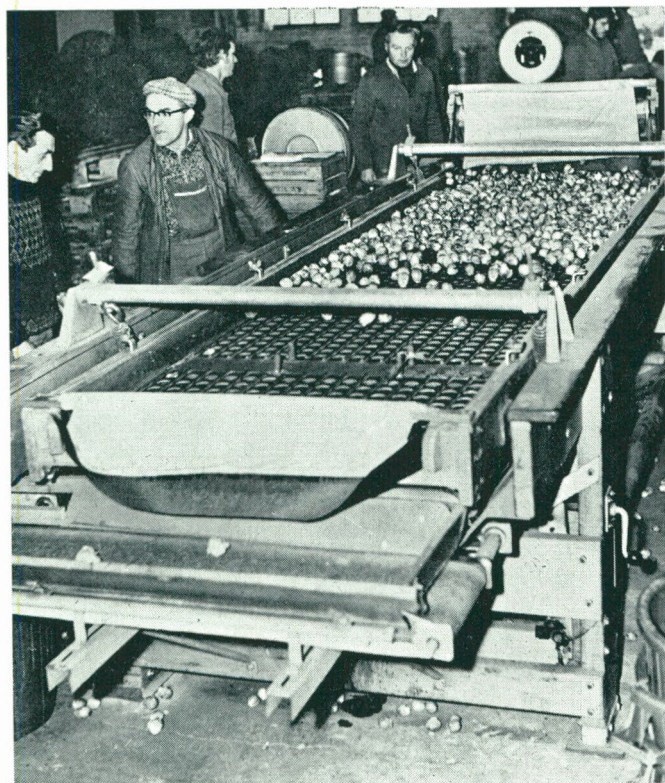
De registratie van alle verkopen en van alle aankopen lopen over een komputer die zowel voor fakturatie aan beide partijen als voor de statistische verwerking voor de vennootschap zelf zorgt.

Deze gegevens hebben dan ook weer een zeer grote waarde voor het per telex doorsturen van prijselementen naar de andere veilingen in binnen- en buitenland.

Inzake service kan tenslotte, en zonder daar dieper op in te gaan, nog geciteerd worden: de verhuur van inpakmateriaal, het gespecialiseerde drukwerk (etiketten, bestelbons enz.), de vóórbehandeling of de verpakking van bepaalde produkten, de frigokamers voor champignons, de 9 hefrucks waarmee de behandelde goederen vervoerd worden van en naar de vaste stationeerruimten van de kwekers en de handelaars en tenslotte de in het vooruitzicht gestelde nieuwe pakruimten voor de groot-handelaars-kopers.

Tabel 5 : Vergelijkende tabel van de belangrijkste geveilde produkten naar hoeveelheid en waarde, 1968-72.

		Hoeveelheid (x 1.000)			Waarde (x 1.000 fr)		
	Eenheid	1968	1972	Vershil	1968	1972	Vershil
Serretomaten	Kg	6.389	9.689	3.300	70.092	133.882	63.790
Serresla	Kisten	1.062	1.429	367	87.379	97.988	10.609
Champignons	Kg	143	1.681	1.538	6.595	55.454	48.859
Volle-grondsla	Kist	444	845	401	15.326	45.038	29.712
Spruiten	Kg	839	3.493	2.654	10.775	32.103	21.348
Bloemkool	Stuk	1.774	3.654	1.880	10.856	29.546	18.690
Prei	Bundel	2.482	5.388	2.906	13.712	22.917	9.205
Schorseneren	Kg	88	2.385	2.297	820	10.889	10.069
Aardbeien	Doos	219	629	410	2.410	8.034	5.624
Serrebonen	Kg	40	116	76	1.383	5.206	3.823
Meloenen	Kg	389	331	— 58	3.736	4.769	1.033
Aardbeien	Kg	78	151	73	1.999	4.124	2.125
Wortelen	Bussel	364	662	298	1.530	3.736	2.206
Savooikolen	Stuk	836	1.241	405	3.198	3.298	100
Komkommers	Stuk	419	856	437	1.455	3.181	1.726
Witloof	Kg	92	208	116	1.351	3.041	1.690
Nieuwe aardappelen	Kg	619	601	— 18	1.049	2.580	1.531
Veldsla	Kg	41	77	36	1.722	2.559	837
Suikerbonen	Kg	99	221	122	1.220	2.547	1.327
Rode kolen	Stuk	723	1.062	339	2.085	2.434	349
Ajuinen	Kg	625	840	215	1.196	2.347	1.157
Andijvie	Stuk	—	472	472	—	1.697	1.697
Winterbloemkool	Stuk	249	86	— 163	992	1.433	441
Staakbonen	Kg	50	59	9	764	1.080	316
Wortelen	Kg	214	302	88	744	941	197

Het sorteren van spruiten, bestemd voor de verwerkingsindustrie
Foto : Archief Veiling sv,

De neerzetloodsen voor de aan te voeren groenten
Foto : Archief Veiling sv